

BLENDOW

LEXNOVA

LEXNOVA NYHETER

Europadomstolen: FRA-lagen strider mot rätten till privatliv

Publicerad

25 MAY 2021

Även om hemlig massövervakning i sig inte är otillåten strider den så kallade FRA-lagen mot rätten till privat- och familjeliv enligt Europakonventionen. Det konstaterar Europadomstolen, som räknar upp lagens tre brister, bland annat att skyddet för den personliga integriteten när Sverige delar med sig av data till andra stater är otillräckligt.

År 2008 anmälde Centrum för rättvisa det svenska systemet för hemlig massövervakning, även kallad FRA-lagen, till Europadomstolen. Syftet med lagstiftningen är att reglera Försvarets radioanstalts, FRA, användning av signalspaning av kommunikation i kablar som passerar svenska gränsen. Enligt anmälan strider den svenska lagstiftningen mot rätten till privatliv enligt artikel 8 i Europakonventionen.

Sommaren 2018 meddelade Europadomstolen en första dom där den ansåg att den uppdaterade FRA-lagen i stort var godtagbar, men att skyddet för enskildas rättigheter delvis var otillräckligt. Målet hänsköts sedan till Europadomstolens högsta instans, Grand Chamber, för ny prövning.

Den håller till viss del med och konstaterar att staterna har en bred bedömningsmarginal när det gäller att bestämma vilken typ av övervakning som är behövs för att skydda den nationella säkerheten. En lagstiftning som tillåter hemlig massövervakning är därför inte i sig oförenligt med Europakonventionens artikel 8 om rätten till ett privat- och familjeliv.

Däremot noterar domstolen, med tanke på utvecklingen av ny teknik för kommunikation, att övervakningslagstiftningar kan behöva anpassas för att reflektera de specifika kännetecknen som massövervakning har, särskilt den inneboende risken för missbruk och behovet av sekretess.

Utöver det menar rätten att det krävs så kallade ”end to end safeguards”. Det innebär att en utvärdering ska göras på nationell nivå för varje steg i processen för att bedöma om åtgärderna är nödvändiga och proportionerliga. Det innebär även att den planerade massövervakningen till en början ska vara föremål för en individuell prövning där åtgärdernas omfattning bestäms och även under tiden de genomförs ska

de övervakas. Slutligen ska en granskning ske när åtgärderna har avslutats.

Därefter radar domstolen upp en antal kriterier som måste vara tydligt definierade i nationell rätt för att övervakningslagstiftningen ska vara förenlig med Europakonventionen. Svensk övervakningslagstiftning når i stora drag upp till dessa krav. Rätten framhåller bland annat att den bygger på detaljerade och väl avgränsade regler och att åtgärderna på förhand bedöms av Försvarsunderrättelsesdomstolen där allmänhetens intressen beaktas.

Däremot konstaterar domstolen att det finns brister i tre hänseenden. För det första innehåller det svenska systemet inte något tillräckligt skydd för den personliga integriteten när Sverige delar med sig av data till andra stater. För det andra är skyddet otillräckligt för organisationer och företags kommunikation och för det tredje saknas effektiv kontroll av den verksamhet som Försvarets radioanstalts, FRA, bedriver.

Särskilt den andra bristen, menar rätten, kan leda till allvarliga konsekvenser för enskilda och organisationer eftersom information som kan skada integriteten eller rätten till respekt för korrespondens mekaniskt tillåts att mekaniskt överföras utomlands även om intresset ur ett signalspaningsperspektiv är mycket lågt.

Trots den breda bedömningsmarginal som finns innebär dessa brister att Sveriges massövervakningslagstiftning inte ger ett tillräckligt skydd mot godtycklighet och missbruk och därmed strider mot rätten till privatliv i Europakonventionens artikel 8.

Fredrika Lageryd

Instans: Övriga instanser

Rättsområden: [Personuppgifter och integritet](#), [Ordning och säkerhet](#), [Mänskliga rättigheter](#), [Konflikt och terrorism](#), [Europakonventionen](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skraddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter